

Grindsted Kirke.

Søndag d. 15. september 2019 kl. 9.30.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til 13. søndag efter trinitatis, Luk. 10,23-37, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 736 "Den mørke nat forgangen er".

DDS 370 "Menneske, din egen magt".

DDS 688 "Skal kærlighed sin prøve stå".

- - -

"100 salmer" 888 "Vi trækker streger og sætter skel".

Altergang: DDS 438 + 439,1.

                              DDS 164 "Øjne, I var lykkelige".

DDS 728 "Du gav mig, o Herre".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skrives i Tredje Mosebog: Herren talte til Moses og sagde: »Tal til hele israeliternes menighed og sig til dem: I skal være hellige, for jeg, Herren jeres Gud, er hellig. Når I høster kornet i jeres land, må du ikke høste helt ud til kanten af din mark, og hvad der ligger tilbage, når du har høstet, må du ikke samle ind. Din vingård må du ikke plukke ren, og nedfaldne druer i din vingård må du ikke samle op; dem skal du efterlade til den trængende og den fremmede. Jeg er Herren jeres Gud! I må ikke stjæle, I må ikke lyve, og I må ikke bedrage jeres landsmænd. I må ikke sværge falsk ved mit navn, så du vanhelliger din Guds navn. Jeg er Herren! Du må ikke undertrykke din næste eller udplyndre ham. Du må ikke holde din daglejers løn tilbage til næste dag. Du må ikke forbande en døv, og du må ikke få en blind til at snuble. Du skal frygte din Gud. Jeg er Herren! I må ikke øve uret i retssager. Du må hverken tage parti for den fattige eller begunstige den rige. Du skal dømme din landsmand med retfærdighed. Du må ikke løbe med sladder om dine landsmænd. Du må ikke stræbe din næste efter livet. Jeg er Herren! Du må ikke nære had til din broder i dit hjerte, men du skal åbent gå i rette med din landsmand, så du ikke pådrager dig skyld. Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren!« (*Tredje Mosebog 19,1-2.9.18*).

Epistlen skriver apostlen Paulus til galaterne: Fordi vi ved, at et menneske ikke gøres retfærdigt af lovgerninger, men kun ved tro på Jesus Kristus, har også vi sat vores lid til Kristus Jesus for at gøres retfærdige af tro på Kristus og ikke af lovgerninger. For af lovgerninger vil intet menneske blive retfærdigt. Men når vi, ved at søge at blive retfærdige i Kristus, selv er kommet til at stå som syndere, går Kristus så ikke syndens ærinde? Aldeles ikke! For hvis jeg igen bygger det op, som jeg har brudt ned, så viser jeg mig som en overtræder. For jeg er ved loven død for loven for at leve for Gud. Jeg

er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig. Jeg ophæver ikke Guds nåde, for hvis der kan opnås retfærdighed ved loven, er Kristus jo død til ingen nytte. (*Galaterbrevet 2,16-21*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Så vendte Jesus sig til disciplene og sagde til dem alene: »Salige er de øjne, som ser det, I ser. For jeg siger jer: Mange profeter og konger har ønsket at se det, I ser, og fik det ikke at se, og at høre det, I hører, og fik det ikke at høre.« Da rejste en lovkyndig sig og ville sætte Jesus på prøve og spurgte ham: »Mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?« Han sagde til ham: »Hvad står der i loven? Hvad læser du dér?« Manden svarede: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv.« Jesus sagde: »Du har svaret rigtigt. Gør det, så skal du leve.« Men han ville retfærdiggøre sig selv og spurgte Jesus: »Hvem er så min næste?« Jesus svarede og sagde: »En mand var på vej fra Jerusalem ned til Jeriko og faldt i hænderne på røvere. De trak tøjet af ham og slog ham, så gik de og lod ham ligge halvdød. Tilfældigvis kom en præst den samme vej; han så manden, men gik forbi. Det samme gjorde en levit, der kom til stedet; også han så ham og gik forbi. Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham. Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr og bragte ham til et herberg og sørgede for ham. Næste dag tog han to denarer frem, gav værten dem og sagde: Sørg for ham, og hvad mere du lægger ud, vil jeg betale dig, når jeg kommer tilbage. Hvem af disse tre synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?« Den lovkyndige svarede: »Han, som viste ham barmhjertighed.« Og Jesus sagde: »Gå du hen og gør ligeså!« (*Lukasevangeliet 10,23-37*).

Prædiken.

Da jeg begyndte at læse teologi i starten af halvfemserne, var noget af det, der fyldte den kirkelige debat, spørgsmålet om, hvor langt næstekærlighedsbegrebet burde strækkes. Debatten var sikkert begyndt lang tid før, og siden er den ikke forstummet, hvilket først og fremmest skyldes, at den er blevet stadig mere aktuel.

Bortset fra resterne af atomtruslen og den kolde krig var 90'erne en ret tryk periode. Berlinmuren var faldet, og med begreber som "glasnost" og "perestrojka" forsøgte den sovjetiske leder Mikhaïl Gorbatsjov at forbedre forholdene både i Sovjetunionen og mellem øst og vest.

Danmark udgjorde et homogent samfund, hvoraf størstedelen af befolkningen kunne vise et stamtræ med flere generationer, der var født, havde levet og var døde i Danmark. Det mest eksotiske var, hvis man havde aner blandt de såkaldte kartoffeltyskere, der i midten af 1700-tallet kom til Jylland for at opdyrke heden, eller blandt de lollandske roepolakker, der i slutningen af 1800-tallet fungerede som sæsonarbejdere på roemarkerne. Og så var der dem, der kunne bryste sig af at have spansk blod i årerne, fordi en mange-gange-tip-oldemor var blevet forført eller voldtaget af en af Napoleons spanske lejesoldater i begyndelsen af 1800-tallet. Det udenlandske blod var efterhånden tyndet en del ud af det traditionelt danske, som de efterfølgende generationer havde budt på. Derfor var der ikke mange andre end punkerne, der så anderledes ud i halvfemserne, og de var efterhånden også en uddøende race. Ganske vist var der nogle gæstearbejdere og bådflygtninge hist og her, men det var ikke noget, der ændrede det store.

Indenfor de kirkelige retninger lå det særligt bevægelsen Tidehverv på sinde, at Danmark forblev homogent og derfor ikke modtog for mange flygtninge og indvandrere. Tidehverv, der blev stiftet i 1926 som en modbevægelse til Indre Mission, har en lang og glørværdig historie bag sig, men i løbet af 80'erne og 90'erne blev

bevægelsen stadig mere politisk. Med Søren Krarup i spidsen blev der talt om, at muslimerne ville invadere og opsluge det danske; heriblandt kirke og kristendom.

Som følge af denne skræk for indvandring argumenterede tidehvervske repræsentanter for, at ens næste er den, der befinder sig i ens nærhed; ikke det menneske, der befinder sig mange hundrede kilometer borte. Når de samme debattører foreslog, at man byggede nogle flygtningelejre tæt på de lande, hvorfra folk flygtede, skyldtes det altså næppe næstekærlighed, men en måde at forhindre flygtningene i at nå til Danmark. Kom de først her, var hver enkelt af dem jo vores næste, og så var vi tvunget til at tage os af dem. Det skulle vi bestemt helst undgå, hvis det stod til de tidehvervske fortalere.

Set ud fra det perspektiv, der ligger i Jesu historie om den barmhjertige samaritaner, synes forestillingen om, at ens næste kun er den, der befinder sig tæt på én, temmelig konstrueret. Det kan godt være, at den gennembankede jøde og den beredvillige samaritaner stod hinanden nær rent geografisk, fordi de boede i det samme land. Men mentalt var de omtrent så langt fra hinanden, som det kan lade sig gøre. Samaritaneren tilhørte et forhadet mindretal, og dem, der lagde samaritanerne for had, var jøderne. Derfor var det alt andet end oplagt for samaritaneren at hjælpe den halvdøde jøde. Det var ikke desto mindre præcis, hvad han gjorde. Samaritaneren skænkede ikke alt det, der adskilte ham og jøden fra hinanden, en tanke. Han så ikke en mand, der dagligt var med til at undertrykke ham og andre samaritanere. Han så ikke en mand, hvis tro var anderledes end hans egen. I jøden så samaritaneren ikke engang en ukendt, hvis ve og vel måtte være den uheldiges eget ansvar. Nej, samaritaneren så et medmenneske, der havde behov for hurtig og effektiv hjælp, og derfor hjalp han uden tanke på, at jøden sandsynligvis nærede den største afsky over for ham og andre samaritanere. Afstanden mellem dem var enorm, men de havde arten til fælles. De var begge mennesker – de var hinandens næste - og derfor faldt det samaritaneren naturligt at hjælpe den gennemtævede jøde.

Mens Jesus med sin fortælling fjerner skel mellem mennesker, så vi alle bliver hinandens næste, ville Tidehvervs repræsentanter ikke anerkende folk langt borte som deres næste. Derfor talte de også kraftigt imod store indsamlingsshow's i TV, der skulle komme afrikanske hungrofre til gode. Set med tidehvervske briller på var den slags shows og indsamlinger udtryk for selvretfærdighed. Når man havde betalt en plovmand, følte man sig i sin ret til at føle sig god, men det var man ikke, for i Guds øjne er vi alle syndere. Det sidste havde tidehvervsfolkene sådan set ret i. Men hvorfor i alverden skulle det forhindre danskere i at hjælpe mennesker i nød? Jo, det skulle det jo nok i kraft af, at afrikanske ofre for sultkatastrofer ikke var danskernes næste, fordi de befandt sig så langt væk. Det var nok også denne tanke, der fik Krarup til at foreslå, at man byggede flygtningelejre tæt på verdens konfliktområder, for på den måde kunne man holde dem langt væk. Ideen var ikke nødvendigvis så tosset, men hvis vi skal føre den ud i livet i dag, må det gøres, fordi flygtningene er vores medmennesker. Hvis det kun gøres for at holde dem borte, bliver resultatet derefter. Så kommer de til at leve under kummerlige forhold, der kun vil forsinke deres færd til lande, hvor levestandarden er langt bedre.

Det er muligt, at dansk flygtninge- og integrationspolitik har været for slap. Vi ser jo nogle uheldige eksempler på drenge og unge mænd, der slet ikke kan hitte ud af at leve efter de gældende regler, og som pendulerer mellem bandekriminalitet og ophold i fængslet. Måske har der været stillet for få krav. Men det er der så sandelig blevet rettet op på i løbet af de seneste år. Faktisk er der rettet så meget op, at man fra politisk side slet ikke vil integrere længere. Man vil allerhelst udvise. I løbet af tre årtier er dansk flygtningepolitik altså blevet vendt 180 grader. Fra at modtage flygtninge og indvandrere uden synderlige krav, er målet nu at få dem ud af landet igen hurtigst muligt. Det betyder, at end ikke det menneske, man står ansigt til ansigt med, længere anses for at være ens næste.

I den forløbne uge har pressen fortalt om en 31-årig kvinde fra Somalia, der kom her til landet for seks år siden, fordi hun flygtede fra et tvangsægteskab. Nu har hun fået inddraget sin opholdstilladelse, fordi myndighederne vurderer, at der er sikkert nok i Somalia til, at hun og hendes to mindreårige børn kan vende hjem. Det er kvinden imidlertid helt sikker på ikke er sandt. Hvis hun vender hjem, løber hun en betragtelig risiko for alvorlige repressalier, der ikke er grundet i den politiske situation, men i landets kultur, hvor kvinder, der flygter fra et ægteskab, straffes. Desuden frygter hun, at hendes datter bliver omskåret. Derfor har hun anket afgørelsen til FNs Børnekomité, der har besluttet at undersøge sagen. Komitéen har anmodet de danske myndigheder om ikke at udvise kvinden og børnene, mens sagen står på. Denne anmodning er blevet efterkommet, men på nogle meget besynderlige betingelser. Moderen og børnene betragtes som udlændinge uden opholdstilladelse, hvilket vil sige, at de gerne må være i Danmark, men for egen regning. De har ingen ret til ydelser. Børnene må ikke gå i børnehave eller skole. Kvinden må ikke fortsætte i sprogskolen, og hun må ikke tage et arbejde. De skal med andre ord leve som turister i den tid, sagen behandles, og det kan tage et par år. Indtil videre betaler venner deres husleje, men når det ikke længere kan lade sig gøre, må de blive hjemløse eller sige ja til det eneste andet alternativ, nemlig at bo på et udrejsecenter.

De to børn, der begge taler dansk, er taget ud af deres vante omgivelser, selvom det meget vel kan være, at udvisningen ikke bliver stadfæstet af FNs Børnekomité og familien får lov at blive i Danmark. Man kan overveje i hvis interesse, man stopper to mindreårige børns udvikling, og man kan spørge, hvor næstekærligheden er henne i et system, der behandler fremmede på den måde.

Når man læser i Det Gamle Testamente, gribes man ofte af forundring over, hvor barskt man behandlede hinanden dengang. Men man havde dog nogle regler, der skulle sikre de svagest stillede. Således hørte vi i gudstjenestens første læsning, at landmænd skulle lade de korn, der var faldet af negene, ligge på marken, og at vinbonden skulle lade de druer, der faldt af klaserne, ligge mellem vinstokkene. Gud forklarer grunden

til at korn og druer skal blive på marken: ”Dem skal du efterlade til den trængende og den fremmede.” I et samfund, der var ekstremt meget fattigere end vores, havde man altså sans for den fremmedes behov for hjælp. Nu gør man, hvad man kan for at sende dem retur. Ja, faktisk er det lovfæstet, så domstolene er forpligtet på at udvise flest muligt. Det opdagede jeg, da jeg beskæftigede mig med en lokal sag, som den berørte familie har givet mig lov til at fortælle om.

En herboende statsløs palæstinensisk familie kom sidste år i klammeri med en person, som efterfølgende meldte dem til politiet. Begge forældre og den mellemste søn blev efterfølgende idømt tre måneders fængsel. Jeg har læst dombøgerne og man kan ikke ligefrem påstå, at tvivlen kommer de anklagede til gode. Særligt spørgsmålet om moderens skyld er meget usikkert. Men de er alle tre fundet skyldige, og det må man bare tage til efterretning.

Det, der er særlig bemærkelsesværdigt, er, at de tre dømte oven i fængselsstraffen har fået en udvisningsdom; forældrene i seks og sønnen i fire år.

Det er klart, at mennesker, der kommer her til landet, skal opføre sig ordentligt. De skal følge landets love. Man kan også godt argumentere for, at de, hvis de dømmes for et kriminelt forhold, skal udvises i en periode; men der er nogle gråzoner, der ikke blev tænkt igennem, da lovgivningen blev besluttet. I den aktuelle situation er det statsløse palæstinensere, der er kommet i klemme. Fordi de er statsløse, har de intet sted at rejse hen. Derfor må forældrene tilbringe de næste seks år, og sønnen de næste fire på et udrejsecenter. Selvom der er forskel på et fængsel og et udrejsecenter, er der tale om en mangedobling af straffen, blandt andet fordi forældrene ikke kan være sammen med deres to andre børn på 13 og 19 år, som fortsætter deres kamp for at blive integreret i det danske samfund. Datteren på 13, der er meget knyttet til sin mor, skal leve adskilt fra sine forældre resten af sin barndom, hvis dommen bliver eksekveret.

Når man læser dombøgerne, tegner der sig et billede af, at man fra politisk side vitterlig ønsker at skaffe sig af med flest mulige flygtninge og indvandrere, for

adskillige gange oplyses det, at – og nu citerer jeg - ”det bemærkes, at det følger af bestemmelsen i udlændingelovens § 26, stk. 2, at en udlænding *skal* udvises efter § 22 – 24, medmindre dette *med sikkerhed* vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.” Domstolene er altså blevet pålagt at udvise udlændinge, selvom det sandsynligvis strider imod de internationale konventioner, som Danmark selv har tiltrådt. Dermed er dansk retspraksis faktisk værre, end den forestilling, Tidehverv gav udtryk for i 1990’erne om, at ens næste ikke er den, der befinder sig langt væk. Nu bliver ikke engang den, der befinder sig tæt på, betragtet som et medmenneske. Der efterlades hverken korn eller druer til dem på marken, for de skal bare sendes ud, og det kan åbenbart kun gå for langsomt – også selvom de intet sted har at tage hen.

Måske skal vi stille os selv og hinanden det spørgsmål, som Jesus stillede den lovkyndige efter at have fortalt ham om jøden og samaritaneren: ”Hvem af disse tre” – altså præsten, levitten eller samaritaneren – ”synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?” Svaret er ikke til at komme uden om. Enhver må svare som den lovkyndige, der sagde: ”Han, som viste ham barmhjertighed.” Når vi svarer det, er det ganske sikkert, at Jesus vil gentage *sit* svar, nemlig: ”Gå du hen og gør ligeså!”

Amen.